

Viru-Nigula Vallavolikogu
Viru-Nigula Vallavalitsus

VIRU-NIGULA VALLA EELARVESTRAATEEGIA

2020–2024

VIRU-NIGULA 2019

Sissejuhatus	3
1. Majanduslik olukord riigis	4
1.1. Rahandusministeeriumi kevadine majandusprognoos 2019	4
2. Sotsiaalmajanduslik olukord Viru-Nigula vallas	6
3. Eelarvestrateegia eelarveosad	7
3.1. Põhitegevuse tulud	7
3.2. Põhitegevuse kulud	10
3.3. Investeermistegevuse eelarveosa	13
3.4. Finantseerimistegevuse eelarveosa	18
3.5. Likviidsete varade muutus	19
4. Ülevaade vallast	20
5. Arvestusüksuse põhitegevuse tulem	21
6. Arvestusüksuse võlakoorem	21
7. Tundlikkuse analüüs	22

Sissejuhatus

Viru-Nigula valla eelarvestrateegia on koostatud vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses (edaspidi *KOFS*) § 20 sätestatule. Eelarvestrateegia koostamine on kohalikele omavalitsustele (edaspidi *KOV*) kohustuslik alates 2012. aastast.

Eelarvestrateegia koostamise eesmärk on tagada valla eelarvestamise jätkusuutlikkus keskpikas ajalisel raamistikus. Tegemist on eelseisvate aastate rahalisi võimalusi käsitleva finantsplaaniga, mis lähtub selle koostamise hetkel kasutada olnud teabest ja poliitilistest seisukohtadest. Eelarvestrateegia koostati valla arengukavaga samaaegselt. Sellise sammuga sooviti saavutada nimetatud kahe dokumendi parem läbimõtestatus ja kooskõla, samuti mõjusam ja tõhusam kohaliku omavalitsuse ülesannete täitmine, parem eri valdkondade valitsemise koostöö ning suurem selgus, et mida avaliku rahaga tehakse. Vastavalt *KOFS* § 20 lõikele 1 on eelarvestrateegia suunatud arengukavas püstitatud eesmärkide täitmisele. Eelarvestrateegiat uuendatakse igal aastal 15. oktoobriks, täpsustades eelseisva aasta kavasad ning täiendades prognoosi aasta võrra. Seega kohandatakse valla keskpika ajavahemiku plaane vastavalt muutustele majanduskeskkonnas ning valla arengu eesmärkidele.

Eelarvestrateegias esitatakse kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos perioodiks 2018–2024, mis hõlmab eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksva aasta eeldatavad ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse kulud, olulisemad tegevused investeringute osas, investeringute kogumaksumuse prognoosi ja võimalikud finantseerimisallikad. Tuuakse välja eeldatav finantseerimistegevuse maht vaadeldaval perioodil ja likviidsete varade muutus, samuti informatsioon eelarvestrateegia perioodiks kavandatavatest kohalike maksude ja maamaksumäära muudatustest. Eelarvestrateegia on aluseks valla iga-aastase eelarve eelnõu koostamisele.

1. Majanduslik olukord riigis

1.1. Rahandusministeeriumi kevadine majandusprognos 2019

Tänavu on oodata **tugevat majanduskasvu** ja järgmistel aastatel mõnevõrra aeglasemat. Eesti ettevõtted on jätkuvalt konkurentsivõimelised ning ekspordi kasv jätkub. Siiski on maailma majanduses palju ebakindlust ja seetõttu Eesti eksport ei kasva enam nii kiiresti kui varem. Samuti on oodata investeeringute kasvu jätku, mis suurendab Eesti ettevõtete kasvuvõimet tulevikus.

Eesti **tööturg** toimib ka järgnevatel aastatel väga hästi: tööpuudus püsib madal ja tööhõive on kõrge. **Palgad** tõusevad endiselt kiiresti, kuid samas on palgatõus kooskõlas majanduskasvuga ja palkade kasv on senisest aeglasem. Rändesaldo jääb positiivseks: Eestisse tuleb rohkem inimesi, kui siit lahkub, sest palkade kasv on siin kiire ja siin on võimalik hea töökoht leida.

Välistegurite tagasihoidlikuma panuse ja maksumuudatuste mõju vähenemise tõttu võib lähiaastatel oodata 2% lähedast **inflatsiooni**. Energiahindu mõjutab madalamast nafta hinnast tingitud mootorikütuse mõningane odavnemine, elektri börsihinna langus mulluselt kõrgtasemelt ning puidukütte hinnatõusu pidurdumine. 2021–2022 kergitavad tarbijahindu toidu ning teenuste kallinemine.

Struktuurne **eelarvepositsioon** vajab väikest parandust juba tänavu, 2020. aastal parandusvajadus kasvab. Suurenevate CO₂-kvoodi tulude ning dividendide toel väheneb sel aastal valitsussektori nominaalne puudujääk 0,2%ni SKPst. Struktuurset puudujääki aitab lisaks alandada ka vähenev SKP lõhe. Eelarvereglid tingivad vajaduse parandada eelarvepositsiooni ligi 100 miljoni euro võrra 2020. aasta eelarves.

Valitsussektori võlakoormus suureneb tänavu 0,3 protsendipunkti võrra, 8,2%le SKPst ja püsib sel tasemel 2023. aastani. Riigieelarve nominaalne puudujääk ei loo eeldusi reservide kogumiseks. Riigi rahavoog on 2019–2023 negatiivne laenude tagasimaksmise ja finantseerimistehingute rahastamise tõttu. Eelarvepositsiooni parandamata jätmisel tekiks riigikassal laenuvajadus alates 2020. aastast.

Maksukoormuseks kujuneb 2019. aastal 33,6% SKPst, mis vastab eelarves oodatud tasemele. Aastatel 2020–2023 kasvavad maksutulud aeglasemalt kui nominaalne SKP ja maksukoormus langeb 2023. aastaks 32,5%le SKPst, mis on viimase üheksa aasta madalaim tase. Kõige kiiremini kasvavad töøjõumaksud ja käibemaks, maksutulude kasvu aeglustavad juriidilise isiku tulumaks ja aktsiisid.

Tabel 1. Riigi peamised majanduslikud näitajad 2018, prognoos 2019–2023.

NÄITAJA	2018	2019	2020	2021	2022	2023
SKP reaalkasv, %	3,9	3,1	2,7	2,6	2,6	2,5
SKP nominaalkasv, %	8,6	6,0	5,5	5,3	5,0	4,9
Kaupade ja teenuste eksport	4,3	3,2	3,0	3,2	3,3	3,3
Tarbijahinnaindeksi muutus, %	3,4	2,1	2,2	2,0	2,0	2,0
Keskmine palk, euro	1314	1398	1471	1544	1621	1701
Keskmise palga reaalkasv, %	4,0	4,2	3,0	2,9	2,9	2,9
Keskmise palga nominaalkasv, %	7,6	6,4	5,2	5,0	4,9	4,9
Tööhõive kasv, %	0,9	0,9	0	-0,1	-0,2	-0,2
Töötuse määr, %	5,4	5,6	5,7	5,7	5,7	5,7
Valitsussektori nominaalne eelarvepositsioon, % SKPst*	-0,5	-0,2	-0,3	-0,5	-0,7	-0,2
Valitsussektori struktuurne eelarvepositsioon, % SKPst*	-1,4	-1,0	-0,8	-0,8	-0,8	-0,1
Valitsussektori võlakoormus, % SKPst*	7,9	8,2	8,1	8,0	8,3	8,2

* ei arvesta koalitsiooniläbirääkimistel tehtavaid otsuseid

Allikas: Rahandusministeeriumi kevadine majandusprognoos 2019

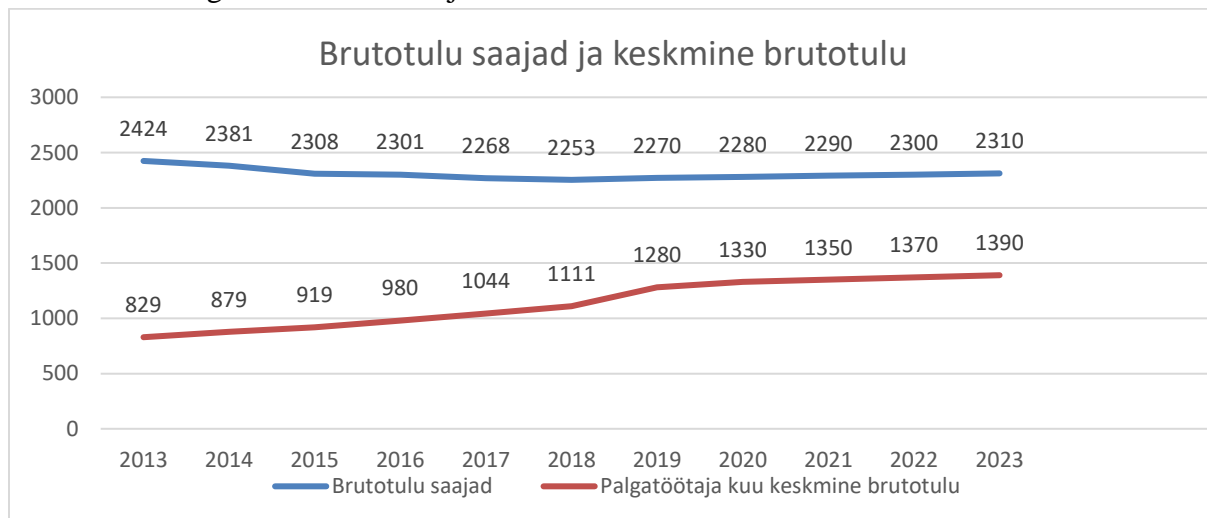
2. Sotsiaalmajanduslik olukord Viru-Nigula vallas

Viru-Nigula valla majanduslik analüüs näitab, et ühinenud vald on oma näitajate poolest nn keskmine Eesti vald, kus pisut võimekam piirkond on Kunda linn ja Viru-Nigula alevik, arengus veidi tagasihoidlikum on Aseri piirkond. Hinnangu aluseks on piirkondade keskmine tööhõive, töötuse määr, brutotulu saajate suhtarv elanikest (ca 2300), keskmine brutotulu (sh keskmine palk) ja nende näitajate dünaamika.

Brutotulu saajate arvu muutusi alates 2013. aastast ja prognoosi kuni aastani 2023 võib iseloomustada järgmiselt:

- Brutotulu saajate arvu liikumises suuri muutusi ei tule, kasv aastas ca 10 brutotulu saaja võrra.
- Brutotulu saajate arvu stabiilsuse tagab majanduslik olukord, kus pisut väheneva rahvaarvu juures tööhõive tänu pensioniea nihkumisele, elanike tervislikule seisundile ja lõimumisele paraneb, mis tagab brutotulu saajate arvu stabiilsuse vähemalt järgnevaks viieks aastaks.
- Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu prognoos on pigem tagasihoidlik ja jääb alla riigi keskvalitsuse prognoosile, mis omakorda peaks olema turvaline võttes arvesse võimalike majanduse langusest (või muudest teguritest) tingitud riske.
- Brutotulu tase jääb ka edaspidi riigi keskmisele tasemele.

Nimetatud arenguid iseloomustab joonis 1.

Joonis 1. Brutotulu saajad ja keskmine brutotulu 2013–2018 (Andmed: statistikaamet), prognoos 2019–2023.

Kümne aasta perioodis toimub brutotulu saajate arvu ja keskmise brutotulu väike kasv. Brutotulu saajate arv prognoosiperioodi lõpuks stabiliseerub ca 2310 inimese juures. Keskmise brutotulu

sees on ca 80-85% keskmine palk, emapalk, koondamishüvitised, juhatuse-nõukogude hüvitised jne.

Kindlasti on veel teisi näitajaid, mis mõjutavad kaudselt füüsilise isiku tulumaksu (FIT) laekumist. Neist olulisemad, et kui palju on ühes või teises ettevõttes Viru-Nigula enda inimesi ja töötajaid teistest omavalitsusüksustest ning kuivõrd see sisemine struktuur ettevõttes muutub. Samuti ümbrikupalga osakaal kogu sissetulekust ja selle osakaalu muutumine prognoosiperioodil, mida peetakse ka üleriigiliseks probleemiks.

3. Eelarvestrateegia eelarveosad

3.1. Põhitegevuse tulud

Viru-Nigula valla eelarvestrateegia põhitegevuse tulude prognoos on toodud tabelis 2. Selle tabeli koostamise aluseks on Rahandusministeeriumi eelarvestrateegia koostamise vorm, kus põhitegevuse tulud on jaotatud oma sisult nelja valdkonda: maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, saadavad toetused ning muud tegevustulud.

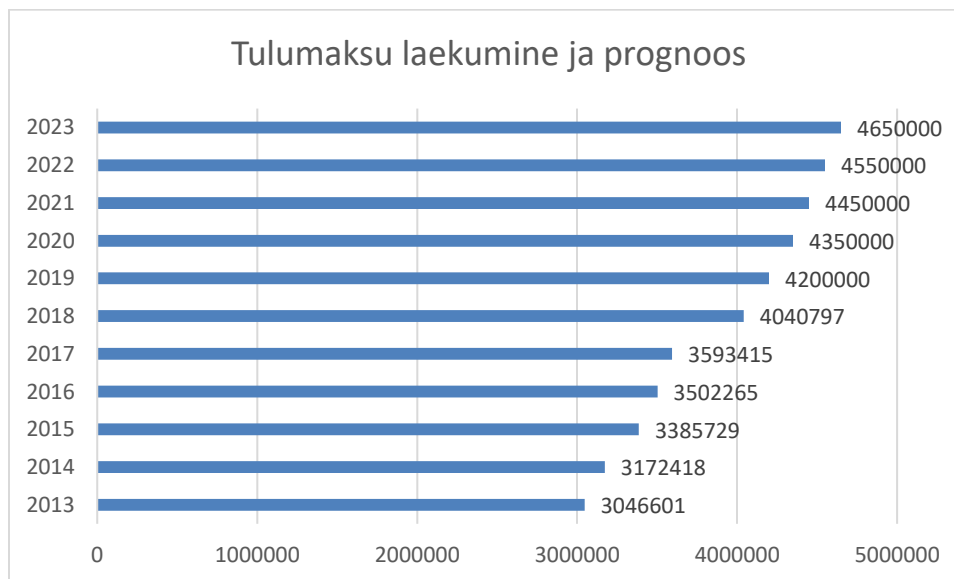
Tabel 2. Viru-Nigula valla põhitegevuse tulude prognoos 2019–2024.

	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	8 604 412	8 619 500	8 824 500	9 044 500	9 244 500	9 569 500
Maksutulud	4 399 500	4 549 500	4 649 500	4 749 500	4 849 500	4 999 500
sh tulumaks	4 200 000	4 350 000	4 450 000	4 550 000	4 650 000	4 800 000
sh maamaks	199 500	199 500	199 500	199 500	199 500	199 500
Tulud kaupade ja teenuste müügist	755 233	650 000	650 000	650 000	650 000	650 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	3 359 679	3 320 000	3 425 000	3 525 000	3 625 000	3 800 000
sh tasandusfond	703 114	750 000	775 000	775 000	775 000	800 000
sh toetusfond	2 326 799	2 400 000	2 500 000	2 600 000	2 700 000	2 800 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	329 766	170 000	150 000	150 000	150 000	200 000
Muud tegevustulud	90 000	100 000	100 000	120 000	120 000	120 000

Põhitegevuse tulude muutus on eelarvestrateegia perioodil kavandatud konservatiivselt, kuid kasvavana. Suurim tulu, füüsilise isiku tulumaksu (FIT) laekumine.

Tulumaksu laekumise prognoosi aluseks on kolm peamist komponenti: brutotulu saajate arv, keskmine brutosissetulek ja FIT laekumise brutotulu protsent (riigi keskvalitsuse otsusel). Prognooside koostamisel on arvestatud piirkonna senist näitajate dünaamikat. Samuti on arvestatud keskvalitsuse otsust suurendada kohalikele omavalitsustele kantava brutotulu protsenti alates 2019. aastast ja järgmistel aastatel. Prognooside koostamisel peab arvestama, et võimalike tagasilöövide korral ei tekiks olulisi tagasiminekuid valla eelarves.

FIT laekumise prognoos on esitatud joonisel 2. Näitaja iseloomustamiseks on kasutatud 10 aasta perioodi, mis annab ülevaatlükuma pildi FIT dünaamikast.

Joonis 2. Füüsilise isiku tulumaksu laekumine ja prognoos kuni 2023.

Tabelis 3 on esitatud FIT laekumise võrdlus aastatel 2018 ja 2019 (jaanuar-juuni). Muutuse protsent on kasv/langus konkreetse kuu kohta.

Tabel 3. 2018/2019 aasta FIT laekumise võrdlus (jaanuar-juuni).

Kuu	2018	2019	vahe	muutus %
Jaanuar	365 495	373 944	8449	2,26
Veebruar	305 783	353 618	47 835	13,53
Märts	307 508	303 931	-3577	-1,18
Aprill	325 052	356 706	31 654	8,87
Mai	351 224	381 452	30 228	7,92
Juuni	346 832	361 788	14 956	4,13
Kokku	2 001 894	2 131 439	129 545	6,08

Kahe viimase aasta jaanuar-juuni võrdluses on näha, et tegelik laekumine ületab prognoosi ja laekumises on täheldatav ka stabiilne kasv.

Maamaksu laekumises on kavandatud väike kasv ja selle eelduseks on maamaksustamise koefitsientide tõstmine seadusega lubatud piirini. Kui muutuvad seaduses maksustamise alused, siis tuleb laekumise prognoosid ümber vaadata.

Kaupade ja teenuste müügitulude laekumise kasv on kavandatud vastavalt kohaliku omavalitsuse enda maksumäärade, üüride ja rentide muudatustest.

Riigi eelarvest laekuvate tasandusfondi ja toetusfondi osas on kavandatud laekumised konservatiivsed, 2019. aasta tasemel. Seaduse muutustest, mis korrigeerivad kohalike omavalitsuste tulubaasi aluseid, võivad summad eelarvestrateegia perioodil muutuda. Muude toetuste laekumised on prognoositud senist laekumise dünaamikat arvestades.

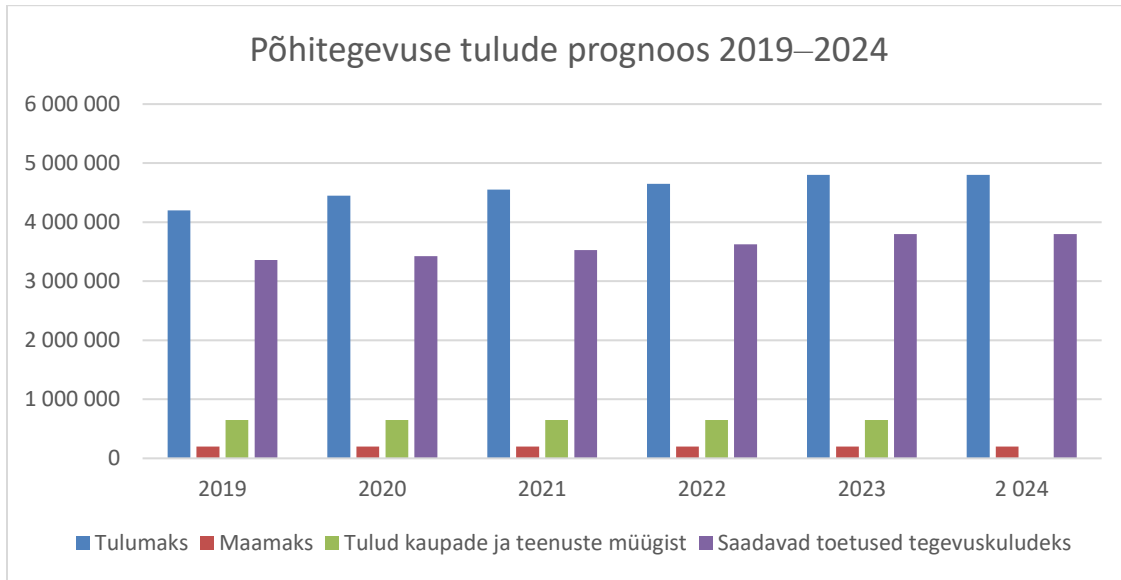
Põhitegevuse tulude kasv on aastate lõikes ca +2%. Kasv pidurdub korraks 2020. aastal, kui ühinemistoetuse eraldamine lõpeb ja Kunda Hooldekodu opereerimine antakse üle eraettevõttele.

Põhitegevuse tulude laekumist mõjutavad tegurid on järgmised:

- Üleüldine majanduse areng riigis, maakonnas ja vallas. Arvestades Eesti riigi majanduse avatust, on kõige suurem mõjutaja kogu maailma majandus ja tema käekäik.
- KOV tulubaasi mõjutavad riigi keskvalitsuse otsused – isiku tulumaksu, maamaksu, riigi eelarve toetused, jt otseselt või kaudselt mõjuvaid otsused.
- Euroopa Liidu projektitoetuste mahud järgmistel toetusperioodidel.

- Kohalikud otsused Viru-Nigula valla poolt osutatavate teenuste ja müüdavate kaupade maksumuste kohta.
- Eesti linnastumise jätkumine Tallinna, aga ka maakonnakeskuse Rakvere suunas.

Põhitegevuse tulude struktuuri prognoosi 2019.–2024. aastatel iseloomustab joonis 3.

Joonis 3. Põhitegevuse tulude prognoos 2019.–2024. aastatel.

Põhitegevuse tulude planeerimisel eelarvestrateegias seatakse järgmised eesmärgid:

- Põhitegevuse tulude tegelik laekumine on vähemalt 100% ja riskid on võimalikult hästi maandatud.
- Põhitegevuse tulude kasv peab olema kiirem kui põhitegevuse kulude kasv.
- Tulude suurendamine, kasutades selleks seadusega lubatud võimalusi ning paremat majandamist.

3.2. Põhitegevuse kulud

Viru-Nigula valla põhitegevuse kulude prognoos on toodud tabelis 4.

Tabel 4. Viru-Nigula valla põhitegevuse kulude prognoos 2019–2024.

	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	8 532 083	8 315 000	8 435 000	8 485 000	8 535 000	8 535 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	352 868	350 000	350 000	350 000	350 000	350 000
Muud tegevuskulud	8 179 215	7 965 000	8 085 000	8 135 000	8 185 000	8 185 000
sh personalikulud	5 280 225	5 150 000	5 250 000	5 300 000	5 350 000	5 350 000
sh majandamiskulud	2 873 826	2 780 000	2 800 000	2 800 000	2 800 000	2 800 000

Kulude struktuuris on toodud jaotus eraldi toetuste, personalikulude, majandamiskulude ja muude kulude lõikes. Vallavalitsus, kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutus ning ametiasutuse hallatav asutus võivad sõlmida lepingu, millega kaasneb väljaminek tulevastel eelarveaastatel, juhul kui sellega on arvestatud eelarvestrateegias. Kui väljaminekuga ei ole eelarvestrateegias arvestatud, võib lepingu sõlmida ainult volikogu loal.

Põhitegevuse kulude kasv on enam-vähem võrreldav põhitegevuse tulude kasvuga. Põhitegevuse kulude maht ületab eelarvestrateegia perioodil 8 miljoni euro piiri. Kulude mahu kasvul on mitu põhjust:

- Riigi keskvalitsuse otsused palgatõusuks riigi eelarvest. Kohalikud omavalitsused panustavad oma eelarvetest lisavahendeid, et tagada konkurentsivõimeline palgatase.
- Riigi eelarve eraldised tegevuskulude toetuseks suurenevad. Näiteks toetused sotsiaalseteks garantiideks, teede hoolduseks ja mitmesugusteks projektitoetusteks.
- Kohaliku omavalitsuse enda otsused – eelarvetasakaalu hoidmiseks suurendatakse ka teiste valdkondade alaeelarveid.
- Üleüldine hindade (THI) tõus, mis suurendab kohalike omavalitsuste müüdavate kaupade ja teenuste maksumusi.

Nimetatud põhjused on peamised, mille pärast on kavandatud Viru-Nigula valla põhitegevuse kulude kasvu eelarvestrateegia perioodil.

Põhitegevuse kulude kärpimise võimalused on järgmised:

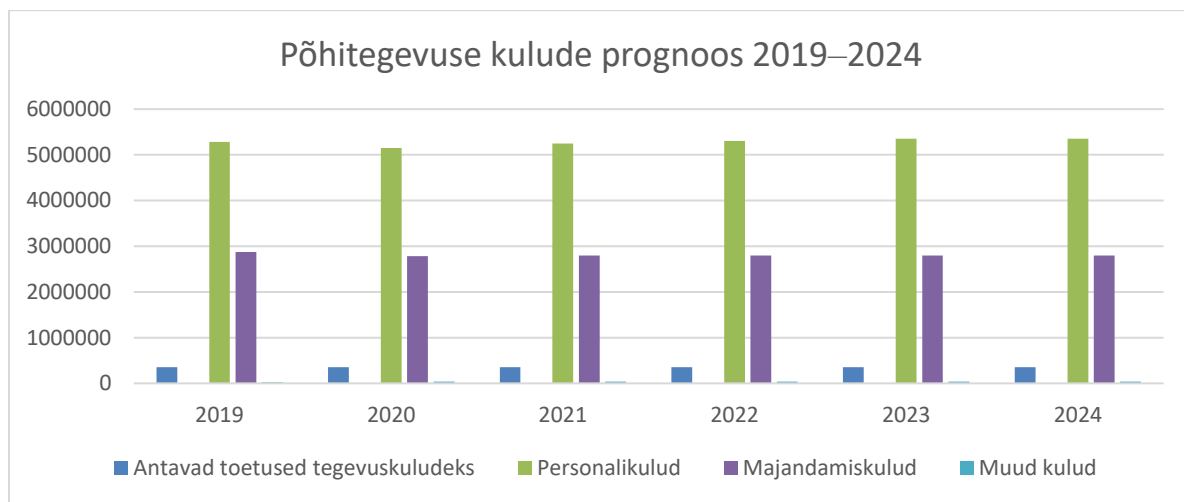
- Ühinemise tulemusel optimeerida valla halduskulusid.

- Ühinemise tulemusel saavutada kaupade ja teenuste ostmisel suuremad mahud, mis annaksid võimaluse hangetel saada soodsamad hinnad.
- Optimeerida kõikide valdkondade struktuurid.
- Optimeerida taristu ülalpidamise kulusid ja vabaneda mittevajalikest varadest.
- Delegeerida vajadusel tegevused valla sõltuvatele üksustele.
- Kaasata tegevustesse kolmandat sektorit.
- Optimeerida juhtimist, tõsta töötajate motivatsiooni ja pädevusi, võimekust teha tööd produktiivsemalt.

Eesmärgid põhitegevuse kulude planeerimisel:

- Põhitegevuse kulude kasv peab jääma väiksemaks põhitegevuse kasvutempost.
- Munitsipaal töötajatele tagada eelarvestrateegia perioodil võrreldav palgakasv Lääne-Viru maakonna keskmise palgakasvuga.
- Kulude vähendamiseks vähendada juhtimiskulusid, vähendada majandamiskulusid, ühtlustada toetused, maksud jne.

Põhitegevuse kulude struktuuri prognoosi 2020. aastal iseloomustab joonis 4.

Joonis 4. Põhitegevuse kulude prognoos 2019.–2024. aastatel.

Põhitegevuse kulude struktuuris on kõige suuremad personalikulud – üle 60%, majandamiskulud moodustavad ca 1/3 kõikidest põhitegevuse kuludest. Teised kulud on väiksema osatähtsusega. Selline jaotus kehtib ka järgmistel aastatel.

3.3. Investeermistegevuse eelarveosa

Viru-Nigula valla investeermistegevuse prognoos on toodud tabelis 5.

Tabel 5. Viru-Nigula valla investeermistegevus.

	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Investeermistegevus kokku	-3 699 608	-178 460	-549 000	-669 000	-437 810	-1 399 000
Põhivara müük (+)	113 500	400 000	145 000	0	0	0
Põhivara soetus (-)	-6 451 764	-1 150 259	-1 092 275	-1 067 274	-776 400	-1 945 000
<i>sh projektide omaosalus</i>	-3 741 387	-549 460	-670 000	-645 000	-413 810	-1 375 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	2 710 377	600 799	422 275	422 274	362 590	570 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-60 821	0	0	0	0	0
Finantstulud (+)	100	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Finantskulud (-)	-11 000	-30 000	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000

Investeeringute kavandamise aluseks on peamiselt ühinemisleping, milles on toodud vajalikud investeeringuobjektid kuni aastani 2020. Eelarvestrateegia perioodi lõpuks on investeeringud täiendavalt kokku lepitud. Investeeringute kava täitmiseks ei piisa ainult oma eelarve vahenditest. Lisavahendid on plaanitud saada projektitoetustest ja täiendavatest laenudest. Laenude kavandamine on kooskõlas seadusega ja valla finantsvõimekusega. Investeeringud valdkondade lõikes on esitatud tabelis 6.

Tabel 6. Viru-Nigula valla investeeringud valdkonna lõikes.

Investeeringuobjektid* (alati "+" märgiga)	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	15 000	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	15 000	0	0	0	0	0
02 Riigikaitse	0	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
03 Avalik kord ja julgeolek	0	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
04 Majandus	2 331 786	305 000	215 000	215 000	506 400	1 665 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	380 363	0	0	0	242 590	450 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 951 423	305 000	215 000	215 000	263 810	1 215 000
05 Keskkonnakaitse	15 000	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	15 000	0	0	0	0	0
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	1 255 333	825 259	25 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	597 463	600 799	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	657 870	224 460	25 000	0	0	0
07 Tervishoid	0	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
08 Vabaeg, kultuur ja religioon	193 000	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	97 200	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	95 800	0	0	0	0	0
09 Haridus	2 253 310	20 000	452 275	452 274	270 000	280 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 450 485	0	222 275	222 274	120 000	120 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	802 825	20 000	230 000	230 000	150 000	160 000
10 Sotsiaalne kaitse	388 335	0	400 000	400 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	184 866	0	200 000	200 000	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	203 469	0	200 000	200 000	0	0
KÕIK KOKKU	6 451 764	1 150 259	1 092 275	1 067 274	776 400	1 945 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	2 710 377	600 799	422 275	422 274	362 590	570 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	3 741 387	549 460	670 000	645 000	413 810	1 375 000

Tabel 7 iseloomustab Viru-Nigula valla eelarvest kavandatud investeeringuid objektide lõikes, mis on kajastatud valla arengukavas. Rahaliselt kõige suuremateks projektideks on taristu Kunda linnas, Aseri ja Viru-Nigula alevikes ja Rannu külas.

Tabel 7. Viru-Nigula valla investeerimisobjektid.

	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Vallavalitsuse hoone	15 000	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	15 000					
Kirikaia 2 rekonstrueerimine (energiatõhusus + maja ümbruse korrastamine, parkimine)	0	0	25 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0		25 000			
Aseri keskväljaku rekonstrueerimine (jalgtee)	30 000	0	0	0	291 400	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					242 590	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	30 000				48 810	
Aseri-Kõrtsialuse-Rannu kergliiklustee	270 017	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	160 488					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	109 529					
Pargi tänav Kundas	0	0	0	0	0	750 000
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	0	0	0	750 000
Viru-Nigula valla kergliiklusteede projekteerimine	20 000	180 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	20 000	180 000				
Teed, tänavad	1 584 894	50 000	200 000	200 000	200 000	300 000
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 584 894	50 000	200 000	200 000	200 000	300 000
Mahu sadam	25 000	0	0	0	0	600 000
<i>sh toetuse arvelt</i>						450 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	25 000					150 000
Jäätmekäätlus	15 000	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	15 000					

Kunda tänavavalgustus	1 143 333	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	582 063					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	561 270					
Aseri-Rannu-Viru-Nigula tänavavalgustus	20 000	780 259	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	15 400	600 799				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	4 600	179 460				
Kunda Majanduskeskus	22 000	20 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	22 000	20 000				
Kalvi tee 2 (elekter)	0	15 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	15 000				
Viru-Nigula saun	70 000	10 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	70 000	10 000				
Aseri Vabaajakeskus	9 050	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	9 050					
Kunda Spordikeskus	118 950	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	97 200					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	21 750					
Kunda klubi drenaaž	50 000	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	50 000					
Viru-Nigula muuseumi hoone (Rataskaevu tn, Viru-Nigula alevik)	15 000	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	15 000					
Kunda lasteaed	20 000	0	452 275	452 274	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>			222 275	222 274		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	20 000		230 000	230 000		
Aseri põhikooli osa rekonstrueerimine	2 206 310	20 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 450 485					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	755 825	20 000				
Kunda Ühisgümnaasiumi hoone	27 000	0	0	0	270 000	270 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					120 000	120 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	27 000				150 000	150 000

Kunda Hooldekodu	388 335	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	184 866					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	203 469					
Vasta Kooli töllakuur	0	0	0	0	0	10 000
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						10 000
Sotsiaalmaja	0	0	400 000	400 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>			200 000	200 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>			200 000	200 000		
Kunda rannaala projekt	90 000	20 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	90 000	20 000				
Kalmistumaja Kundas	10 000	40 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 000	40 000				
Muud projektid	301 875	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	219 875					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	82 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
KÕIK KOKKU	6 451 764	1 150 259	1 092 275	1 067 274	776 400	1 945 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	2 710 377	600 799	422 275	422 274	362 590	570 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	3 741 387	549 460	670 000	645 000	413 810	1 375 000

Investeeringute rahastamiseks on kolm võimalust – oma eelarve vabadest vahenditest, võtta laenu ja kaasata projektitoetused. Investeeringute kavas on projektitoetuste osakaal 40% ja omavahendite osakaal 60% kokku eelarvestrateegia perioodil, mis paneb suured lootused ja kõrged nõudmised projektitaotlejate kirjutajatele ja projekti läbiviijatele. Ülimalt oluline on taotlejate esitamisel järgida eelarvestrateegias vastu võetud fiskaalpoliitilisi põhimõtteid, näiteks põhitegevuse tulemi suurust.

Eesmärgid investeeringute teostamisel:

- Tagada Viru-Nigula valla ühinemislepingus olevate investeeringute täitmine.
- Võimalikult palju teha vajaduspõhiseid taotlusi Euroopa Liidu struktuurifondidesse saamaks maksimaalselt lisaraha valda vajalikeks investeeringuteks.
- Investeeringutega saavutada efekt juhtimiskulude ja majanduskulude kokkuhoiuks.
- Investeeringute tegemisel lähtuda valla tasakaalustatud ja jätkusuutlikust arengupõhimõttest.

3.4. Finantseerimistegevuse eelarveosa

Viru-Nigula valla finantseerimistegevust kajastab tabel 8.

Tabel 8. Viru-Nigula valla finantseerimistegevus.

	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Finantseerimistegevus	2 178 000	-150 000	280 000	80 000	-350 000	400 000
Kohustuste võtmine (+)	2 590 000	200 000	630 000	430 000	0	750 000
Kohustuste tasumine (-)	-412 000	-350 000	-350 000	-350 000	-350 000	-350 000

Laenude võtmine on vajalik investeeringute tagamiseks ja seda tehakse kooskõlas eelarve võimekusega – vabad vahendid põhitegevuse tulemist ja kinnipidamine seadustest, mis puudutavad kohalike omavalitsuste netovõlakoormuse arvutamist.

Finantseerimistegevuse eesmärgid:

- Kohustuste võtmisel lubada maksimaalseks netovõlakoormuseks kuni 50% aastas.
- Kohustuste võtmisel ei tohi väheneda valla finantsjätkusuutlikkus.
- Kohustuste võtmine ei ole lubatud põhitegevuse kulude katteks.
- Kohustuste võtmisel lähtuda põhimõttest, et prioriteet on sellega saavutada lisaraha kaasamine.

3.5. Likviidsete varade muutus

Tabel 9 iseloomustab Viru-Nigula valla likviidsete varade dünaamikat.

Tabel 9. Viru-Nigula valla likviidsete varade muutus.

	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-1 449 279	-23 960	120 500	-29 500	-78 310	35 500
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	60 622	36 662	157 162	127 662	49 352	84 852

Eesmärgid likviidsete varade planeerimisel:

- Tagada pidevalt, sh ka jooksva kuupäeval, valla arvetel likviidsus.
- Juhul, kui aastalõpu jäägis on likviidseid (vabu) vahendeid rohkem kui kavandatud, siis tohib neid kasutada ainult:
 - a) kohustuste kiiremaks tagasimakseks või
 - b) arengukavas kavandatud investeeringute teostamiseks.

Kohalike maksude rakendamist eelarvestrateegia perioodil ei kavandata. Kohalike maksude tulusus on suhteliselt tagasihoidlik ja mõnede maksude rakendamine on omakorda suure kulukusega ehk madala rentaablusega. Seaduste muutumisel võib situatsioon muutuda.

4. Ülevaade vallast

Viru-Nigula valla arvnäitajate prognoos on esitatud tabelis 10.

Tabel 10. Viru-Nigula valla arvnäitajad.

	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	8 604 412	8 619 500	8 824 500	9 044 500	9 244 500	9 569 500
Põhitegevuse kulud kokku	8 532 083	8 315 000	8 435 000	8 485 000	8 535 000	8 535 000
Põhitegevustulem	72 329	304 500	389 500	559 500	709 500	1 034 500
Investeerimistegevus kokku	-3 699 608	-178 460	-549 000	-669 000	-437 810	-1 399 000
Eelarve tulem	-3 627 279	126 040	-159 500	-109 500	271 690	-364 500
Finantseerimistegevus	2 178 000	-150 000	280 000	80 000	-350 000	400 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-1 449 279	-23 960	120 500	-29 500	-78 310	35 500
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	60 622	36 662	157 162	127 662	49 352	84 852
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	3 635 200	3 485 200	3 765 200	3 845 200	3 495 200	3 895 200
Netovõlakoormus (euro)	3 574 578	3 448 538	3 608 038	3 717 538	3 445 848	3 810 348
Netovõlakoormus (%)	41,5	40,0	40,9	41,1	37,3	39,8
Netovõlakoormuse ülemmäär (euro)	5 162 647	5 171 700	5 294 700	5 426 700	5 546 700	6 207 000
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	64,9
Vaba netovõlakoormus (euro)	1 588 069	1 723 162	1 686 662	1 709 162	2 100 852	2 396 652

Viru-Nigula valla eelarvestrateegiasse ei konsolideeru ühtegi vallale kuuluvat sõltuvat üksust (nn tütaretevõtet). Seega on tabelis summad ja protsendid identsed valla (arvestusüksuse) eelarvestrateegia osaga.

5. Arvestusüksuse põhitegevuse tulem

Viru-Nigula valla põhitegevuse tulemi prognoos on esitatud tabelis 11.

Tabel 11. Viru-Nigula valla põhitegevuse tulem.

	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	8 604 412	8 619 500	8 824 500	9 044 500	9 244 500	9 569 500
Põhitegevuse kulud kokku	8 532 083	8 315 000	8 435 000	8 485 000	8 535 000	8 535 000
Põhitegevustulem	72 329	304 500	389 500	559 500	709 500	1 034 500

Eesmärgid:

- Põhitegevuse tulem võiks katta kohustuste tagasimakse summa aastas (põhiosa + intressid).
- Põhitegevuse tulem peab kasvama.
- Põhitegevuse tulem peab tagama omafinantseerimise võimekuse koefitsiendi kasvu eelarvestrateegia perioodi lõpuks 1,05.
- Järgida fiskaalpoliitilist põhimõtet, et „heal ajal“ tuleb korjata reserve.

Eelarvestrateegias on nimetatud eesmäärke järgitud.

6. Arvestusüksuse võlakoorem

Viru-Nigula valla netovõlakoormuse prognoos on esitatud tabelis 12.

Tabel 12. Viru-Nigula valla netovõlakoormus.

	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	3 635 200	3 485 200	3 765 200	3 845 200	3 495 200	3 895 200
Netovõlakoormus (euro)	3 574 578	3 448 538	3 608 038	3 717 538	3 445 848	3 810 348
Netovõlakoormus (%)	41,5	40,0	40,9	41,1	37,3	39,8
Netovõlakoormuse ülemmäär (euro)	5 162 647	5 171 700	5 294 700	5 426 700	5 546 700	6 207 000
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	60	60	60	60	60	64,9
Vaba netovõlakoormus (euro)	1 588 069	1 723 162	1 686 662	1 709 162	2 100 852	2 396 652

Perioodil võetavad laenud kasvatavad järk-järgult valla rahalisi kohustusi. Netovõlakoormus perioodil 2020–2024 jääb alla riigi poolt kehtestatud ülemmäära.

7. Tundlikkuse analüüs

Valla finantsnäitajad on kooskõlas finantsdistsipliini tagamise meetmetega KOFS vastavaid paragrahve silmas pidades.

Investeeringuteks jääb ainult valla enda eelarve vahenditest väheks. Kaasatakse laene ja projektitoetusi.

Eelarve põhitegevuse kulud kasvavad enam-vähem proportsioonis põhitegevuse tulude kasvuga. Seetõttu ei kasva ka põhitegevuse tulem. Selleks, et saavutada põhitegevuses hüppelist kasvu ja sellega parandada finantsvõimekust, oleks vaja ka riigi keskvalitsuse poolt kohalike omavalitsuste tulude baasi muutmist. Riigi huvi peaks olema see, et suurendades kohalike omavalitsuste finantsvõimekust, väheneb ka nende laenuvõtmise vajadus. Kohalike omavalitsuste laenud aga konsolideeruvad riigi eelarvesse.

Viru-Nigula valla elanike arv ja brutotulu saajate arv ei kasva oluliselt ning tuleb teha jõupingutusi nende näitajate kasvatamiseks. Palgakasv jääb peamiseks FIT laekumise kasvu elemendiks ka tulevikus.

Valla finantseerimistegevus on kavandatud põhimõttel, et investeeringuteks kavandada oma vahendeid ja võimalikult vähem laenu võtta. Investeeringute tegemisel on olulisel kohal välisvahendite kaasamine projektidega.